

Сахненко А. В. Акмеологічні засади організації професійно орієнтованого фізичного виховання студентів аграрних спеціальностей.
– Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту (доктора філософії) за спеціальністю 01 – Освіта/Педагогіка. 017 – Фізична культура і спорт. – Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, Суми, 2020.

У дисертації на основі теоретичних методів вивчення інформаційних джерел, узагальнення і систематизації емпіричного досвіду, цілісного наукового аналізу особливостей професійної діяльності та професійно важливих якостей здійснено наукове обґрунтування, розробка та практичне розв’язання проблеми організації акмеологічно спрямованого професійно орієнтованого фізичного виховання студентів аграрних спеціальностей.

Шляхом вивчення і аналізу державних законодавчих актів, програми навчальної дисципліни «Фізичне виховання», робочих навчальних програм дисципліни «Фізичне виховання», звітів про стан викладання фізичного виховання у закладах вищої освіти аграрного профілю, наукової і навчально-методичної літератури було досліджено стан вивчення і розроблення проблеми організації професійно орієнтованого фізичного виховання студентів аграрних спеціальностей, визначено місце і завдання професійно орієнтованого фізичного виховання у системі фізичного виховання студентів аграрних спеціальностей. Результати дослідження дозволяють констатувати, що професійно орієнтоване фізичне виховання являє собою педагогічний процес цілеспрямованого впливу на особистість майбутнього фахівця з метою формування теоретичних знань, професійно важливих якостей, умінь і навичок, що характеризують об’єктивну готовність студентів до успішної професійної діяльності.

На основі дефінітивного аналізу базових понять, що складають тезаурус нашого дослідження, до складу яких увійшли категорії з області

акмеології й теорії та методики фізичної культури і спорту, було здійснено їх класифікацію. До понять, що розкривають сутність та специфіку професійно орієнтованого фізичного виховання майбутніх фахівців аграрних спеціальностей, ми віднесли наступні поняття: «фізична культура», «система фізичного виховання», «фізичне виховання», «фізична підготовка». До групи дефініцій, що визначають акмеологічні засади професійно орієнтованого фізичного виховання студентів аграрних спеціальностей нами віднесено: «акмеологія», «акме», «акмеограма». Визначення сутності зазначених понять на основі аналізу найбільш важливих аспектів, властивостей і ознак певного об'єкта чи явища дозволило полегшити обґрунтування й усвідомлення проблем дослідження, глибше проникнути в їх сутність і підійти до їх практичного розв'язання.

Аналіз основних проблем акмеологічно спрямованого професійно орієнтованого фізичного виховання студентів аграрних спеціальностей у процесі формування професійно важливих якостей студентів аграрних спеціальностей дозволив визначити перелік професійно важливих якостей і ціннісних установок, що становлять основу професіоналізму майбутнього фахівця аграрної промисловості і створюють передумови для його саморозвитку і самовдосконалення у період навчання у закладі вищої освіти і впродовж професійної діяльності.

У результаті вивчення наукової і навчально-методичної літератури у галузі акмеології, педагогіки, теорії та методики фізичного виховання і спорту та психології було здійснено розробку концепції організації акмеологічно спрямованого професійно орієнтованого фізичного виховання студентів аграрних спеціальностей, в основу якої доцільно покласти положення про опосередкований розвиток професійно значущих особистісних якостей і духовних цінностей майбутніх фахівців у процесі покращення фізичної підготовленості, стану фізичного здоров'я та рівня теоретичної обізнаності і саморозвитку особистості під час самостійної роботи.

Розробка та обґрунтування концептуальних орієнтирів дослідження виявили, що концепція дослідження професійно орієнтованого фізичного виховання ґрунтується на системному, компетентісному, акмеологічному та діяльнісному підходах. Системотворчим у дослідженні акмеологічних засад професійно орієнтованого фізичного виховання студентів аграрних спеціальностей визначено акмеологічний підхід.

З метою визначення сучасного стану професійно орієнтованого фізичного виховання студентів аграрних спеціальностей було проведено констатувальний експеримент. Вирішення завдань констатувального експерименту здійснювалось за трьома аспектами – теоретична підготовленість, фізична підготовленість та стан здоров'я.

Показником теоретичної підготовленості студентів аграрних спеціальностей нами було визначено рівень професійно орієнтованої фізкультурної акме-обізнаності. На основі теоретичних методів аналізу та синтезу було визначено поняття «професійно орієнтована фізкультурна акме-обізнаність» як особистісне надбання людини, яке характеризується рівнем засвоєння цінностей фізичної культури, теоретичних та практичних знань щодо акмеології, фізичної культури, спорту і професійно орієнтованої фізичної підготовки, зумовлених особливостями майбутньої професійної діяльності, і впливає на ефективність формування акмеологічної професійної фізичної готовності майбутнього фахівця.

У результаті проведеного дослідження рівень професійно орієнтованої фізкультурної акме-обізнаності у 93,6% студентства було визначено, як низький. Серед отриманих даних дослідження не зафіксовано результатів, які відповідають середньому, вищому за середній та високому рівням професійно орієнтованої фізкультурної акме-обізнаності.

За показником фізичної підготовленості було виявлено, що результати переважної більшості майбутніх аграріїв відповідають низькому та нижчому за середній рівням: низький рівень виявлено у 10,9% аграріїв; нижчий за середній – у 78,6% студентства. Констатуємо, що представників із високим

рівнем фізичної підготовленості серед студентів аграрних спеціальностей виявлено не було.

Результати дослідження дозволяють стверджувати, що у 98,8% студентства виявлено низький рівень фізичного здоров'я. Показників, що відповідають вищому за середній та високому рівню зафіксовано не було.

На основі аналізу та узагальнення емпіричного досвіду, вивчення наукової літератури та законодавчих актів було обґрунтовано зміст, структуру та акмеологічні засади професійно орієнтованого фізичного виховання студентів аграрних спеціальностей в акмеологічному вимірі.

Метою професійно орієнтованого фізичного виховання студентів аграрних спеціальностей на засадах акмеології визначено послідовне формування фізичної культури особистості фахівця-професіонала аграрної промисловості, здатного до саморозвитку і самовдосконалення на шляху до досягнення акме. Відповідно до реалізації мети було визначено завдання акмеологічно спрямованого професійно орієнтованого фізичного виховання студентів аграрних спеціальностей (акмеологічні, професійно орієнтовані, освітні, виховні, оздоровчі). Розкрито змістове наповнення акмеологічно спрямованого професійно орієнтованого фізичного виховання студентів аграрних спеціальностей, яке складають засоби футболу, настільного тенісу, легкої атлетики, атлетичної гімнастики, кросфіту та акмеологічні технології.

До організаційних форм роботи акмеологічно спрямованого професійно орієнтованого фізичного виховання студентів аграрних спеціальностей віднесено традиційні (лекційні, практичні, самостійні, консультації, індивідуальні, секційні заняття, спортивно-масова робота) та інноваційні (інтерактивні). Класифіковано методи навчання (за джерелом знання (словесні, наочні, практичні), за характером логіки пізнання (аналітичний, метод синтезу), за характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів (проблемно-інформаційний, частково-пошуковий, репродуктивний, пояснювально-демонстративний), активні методи навчання (навчання з використанням технічних засобів, рухливі ігри, змагання,

самооцінка знань, імітаційні, метод суворо регламентованої вправи, колового тренування, індивідуально-діяльного програмування, використання навчальних та контролюючих тестів), методи контролю і самоконтролю (підсумковий, проміжний, поточний, самоконтроль)).

Розкрито структуру та визначено структурні компоненти моделі організації акмеологічно спрямованого професійно орієнтованого фізичного виховання (цільовий блок, структурно-діяльнісний блок, процесуально-діяльнісний блок, корекційно-результативний блок). В основу моделі було покладено розуміння акмеологічних засад професійно орієнтованого фізичного виховання як основної умови ефективності досягнення мети – формування акмеологічної професійної фізичної готовності фахівців агропромислового комплексу в умовах закладів вищої освіти.

Поняття «акмеологічна професійна фізична готовність» визначено як інтегровану здатність особистості, яка включає наступні компоненти: сукупність знань, професійно важливі фізичні якості, фізичне здоров'я, здатність до саморозвитку, самовдосконалення, досягнення особистісного та професійного акме в процесі професійної діяльності. Розкрито сутність компонентів (акме-когнітивний, фізичний, здоров'язберезувальний) та їх показників (рівень професійно орієнтованої фізкультурної акме-обізнаності, рівень професійно орієнтованої фізичної підготовленості, рівень фізичного здоров'я) що складають структуру акмеологічної професійної фізичної готовності.

Визначено етапи формування (діагностичний, початковий, активного розвитку, оціночно-корекційний, вдосконалення і підтримки), рівні сформованості (низький, початковий, середній, достатній, високий) і критерії сформованості (акме-когнітивний, акме-діяльнісний, акме-валеологічний) акмеологічної професійної фізичної готовності.

Результати впровадження і експериментальної перевірки ефективності використання моделі організації акмеологічно спрямованого професійно орієнтованого фізичного виховання студентів аграрних спеціальностей в

умовах освітнього процесу закладу вищої освіти дозволяють стверджувати, що на початковому етапі середні значення показників професійно орієнтованої фізкультурної акме-обізнаності, професійно орієнтованої фізичної підготовленості і рівня фізичного здоров'я у обох групах суттєво не відрізнялись.

Експериментальна перевірка виявила позитивну динаміку та достовірно вищий приріст результатів представників експериментальної групи у порівнянні з контрольною за показниками акме-когнітивного, фізичного та здоров'язбережувального компонентів і загальним показником акмеологічної професійної фізичної готовності.

Статистична обробка отриманих результатів підтвердила ефективність використання моделі організації акмеологічно спрямованого професійно орієнтованого фізичного виховання в умовах навчального процесу студентів аграрних спеціальностей.

Подальшими перспективними напрямками дослідження є збагачення акмеологічною складовою секційних занять професійно орієнтованого фізичного виховання майбутніх фахівців аграрної промисловості; застосування акмеологічного підходу до професійно орієнтованої фізичної підготовки студентів аграрних спеціальностей, що за станом здоров'я віднесені до спеціальної медичної групи; розробка та обґрунтування програми рекреаційних заходів у процесі позааудиторної спортивно-масової роботи на засадах акмеології майбутніх фахівців природничо-аграрної групи спеціальностей.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що:

- *уточнено й модифіковано поняття:* «професійно орієнтоване фізичне виховання», «професійно орієнтована фізична підготовленість», «професійно орієнтована фізкультурна акме-обізнаність», «акмеологічна професійна фізична готовність»; *удосконалено* зміст і форми акмеологічно спрямованого професійно орієнтованого фізичного виховання студентів аграрних спеціальностей в освітньому процесі навчального закладу;

- *вперше* теоретично обґрунтовано й розроблено модель організації акмеологічно спрямованого професійно орієнтованого фізичного виховання студентів аграрних спеціальностей, експериментально підтверджено її ефективність; обґрунтовано спеціальні вимоги до професійно орієнтованої фізичної підготовки студентів аграрних спеціальностей закладів вищої освіти; визначено науково-методичні основи моделі організації акмеологічно спрямованого професійно орієнтованого фізичного виховання студентів аграрних спеціальностей;

- *подальшого розвитку* набули структура, критерії та показники акмеологічної професійної фізичної готовності студентів аграрних спеціальностей в умовах реформування фізичного виховання в системі вищої освіти.

Практичне значення дослідження полягає в можливості покращення здоров'я, розвитку професійно важливих фізичних якостей та оптимізації акмеологічно спрямованої професійно орієнтованої фізичної підготовки студентів аграрних спеціальностей до майбутньої професійної діяльності.

Ключові слова: акмеологія, акмеологічні засади, професійна готовність, акмеологічна професійна фізична готовність, фізичне виховання, заклад вищої освіти, система фізичного виховання, навчальний процес, професійно орієнтоване фізичне виховання, студенти аграрних спеціальностей.

Список публікацій здобувача

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

Розділи монографії

1. Sakhnenko, A. V., Lazorenko, S. A. (2020). Structure and level of professional and applied awareness of students studying on agricultural specialities. *Theoretical and practical aspects of the development of the European research area* (pp. 69–91). Riga.

Статті в наукових фахових виданнях України

2. Рубаненко, А. В. (2017). Психофізіологічні аспекти професійно-прикладної фізичної підготовки студентів аграрних спеціальностей. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*, 143, 238-241.

3. Сахненко, А. В. (2018). Аналіз структури світогляду студентів аграрних спеціальностей у сфері фізичної культури і здоров'я. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки*, 152, 72–75.

4. Сахненко (Рубаненко), А. В., Коломієць А. Я. (2018). Завдання професійно-орієнтованої фізичної підготовки кваліфікованих спеціалістів агропромислового комплексу. *Спортивний вісник Придніпров'я. Фізичне виховання та спорт*, 2, 130-134.

5. Сахненко, А. В., Лазоренко С. А. (2018). Рівень фізичної підготовленості студентів аграрних спеціальностей. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури. Фізична культура і спорт*, 2, 77–80.

6. Сахненко, А. В. (2019). Рівень професійно-прикладної обізнаності студентів аграрних спеціальностей. *Педагогічні науки. теорія, історія, інноваційні технології*, 5 (89), 170-183.

7. Стасюк, Р. М., Гриб Т. О., Рубаненко А. В. (2016). Роль фізичної культури та спорту в житті студентів вищого навчального закладу. *Науково-педагогічні проблеми фізичної культури. Фізична культура і спорт*, 4 (74), 105-109.

8. Sakhnenko, A. V. (2020). Acmeological principles of health-preserving component formation of professional physical readiness of agricultural specialties students. *Zhytomyr Ivan Franko State University Journal. Pedagogical Sciences*, 2 (101), 62–73.

Публікації в наукових закордонних виданнях

9. Sakhnenko, A. V. (2020). Analysis of the level of professionally important physical qualities development in future specialists of the agrarian industry of Ukraine. *Sciences of Europe*, 3 (51), 66–71.

Наукові праці,

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

Публікації у матеріалах наукових заходів

10. Лазоренко, С. А., Сахненко, А. В. (2019). Аналіз рівня соматичного здоров'я студентів аграрних спеціальностей. *Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту різних груп населення*, сс. 178–182.

11. Рубаненко, А. В. (2017). Вплив засобів професійно-прикладної фізичної підготовки на розвиток професійно-важливих фізичних якостей студентів аграрних спеціальностей. *Матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Дніпро, 24-25 лютого 2017 року*, сс. 161–163.

12. Рубаненко, А. В. (2017). Роль фізичної культури та спорту в житті студентів вищих навчальних закладів аграрного профілю. *Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту різних груп населення: матеріали XVII міжнар. наук.-практ. конф., м. Суми, 2017*, сс. 116-119.

13. Сахненко, А. В. (2018). Аналіз стану фізичного виховання у вищих навчальних закладах аграрного профілю. *Особистісно-професійна компетентність педагога: теорія і практика: матеріали II всеукр. наук.-метод. конф., м. Суми, 28 лютого 2018 р. Суми*, сс. 240–243.

14. Сахненко, А. В. (2018). Оцінка рівня фізичної підготовленості студентів аграрних спеціальностей. *Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту різних груп населення. Фізичне виховання та спорт*, сс. 129–133.

15. Сахненко, А. В. (2018). Професійно-орієнтована фізична підготовка студентів аграрних спеціальностей в вищих навчальних закладах. *Традиції та інновації у підготовці фахівців з фізичної культури та фізичної реабілітації: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 23 - 24 березня 2018 р. Київ*, сс. 44–48

16. Сахненко, А. В. (2019). Уровень физической подготовленности студентов аграрных специальностей Слобожанского региона Украины. *Інноваційні трансформації освітнього простору: зміст, напрями і технології реалізації*, сс. 178–182

17. Сахненко, А. В. (2020). Завдання професійно орієнтованого фізичного виховання студентів аграрних спеціальностей на засадах акмеології. *Proceedings of the 6 th International Scientific and Practical Conference Scientific research in XXI century* (pp. 54–58). Ottawa.

18. Сахненко, А. В. (2020). Системний підхід до дослідження формування акмеологічно спрямованої професійної фізичної готовності студентів аграрних спеціальностей. *Paradigmatic view on the concept of world science*, 2, 81–83.

19. Sakhnenko, A. V. (2019). Development of professionally important physical qualities of students of agrarian specialties by means of professional-applied physical training. *Aktualne problemy nowoczesnych nauk*, 7, 48-51.

20. Sakhnenko, A. V. (2020). Approaches to the crossfit use in professional-oriented physical education of agricultural specialty students. *Public communication in science: philosophical, cultural, political, economic and it context*, 5, 82-84.

21. Sakhnenko, A. V. (2020). Structure of professional physical readiness of agricultural specialty students. *Tendenze attuali della moderna ricerca scientifica*, 2, 28-30.

Праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

Статті в наукових вітчизняних виданнях

22. Сахненко А. В. (2020). Особливості формування професійно важливих якостей студентів аграрних спеціальностей у процесі акмеологічно спрямованого професійно орієнтованого фізичного виховання. *Молодий вчений*, 8 (84), 169-174.

Навчальні посібники та методичні матеріали

23. Кулик, Н. А., Сахненко А. В., Лазоренко С. А. (2019). *Фізичне виховання студентів. Комплекси фізичних вправ для розвитку рухових здібностей*. Суми: ФОП Цьома С.П.

24. Сахненко, А. В. (2019). Методика організації професійно-прикладної фізичної підготовки студентів аграрних спеціальностей: методичні рекомендації щодо проведення практичних занять. Суми: Сумський національний аграрний університет.

25. Сахненко, А. В. (2019). Техніка виконання вправ з кросфіту: методичні рекомендації щодо проведення практичних занять. Суми: Сумський національний аграрний університет.

Робочі навчальні програми

26. Сахненко, А. В. (2017). Фізичне виховання: навчальна програма для студентів I курсу спеціальності 201 Агрономія. Суми: Сумський національний аграрний університет.

27. Сахненко, А. В. (2018). Фізичне виховання: навчальна програма для студентів II курсу спеціальності 201 Агрономія. Суми: Сумський національний аграрний університет.

ABSTRACT

Sakhnenko A. V. Acmeological principles of organization of professionally oriented physical education of agricultural specialties students.
– Qualifying scientific work on the rights of manuscript.

Thesis for the scientific degree of the doctor of philosophy in speciality 01 – Education/Pedagogy. 017 – Physical culture and sports. – Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko, Sumy, 2020.

On the theoretical methods basis of studying information sources, generalization and systematization of empirical experience, integral scientific analysis of features of professional activity and professionally important qualities

the scientific substantiation, development and practical solution of the problem of organization of acmeologically directed professionally oriented physical education of agricultural specialties students was carried out in the thesis.

By studying and analyzing state legislation, the curriculum of the discipline «Physical Education», working curricula of the discipline «Physical Education», reports on the state of teaching physical education in agricultural higher educational institutions, scientific and educational literature was found out the research state and development problems of organization of professionally oriented physical education of agricultural specialties students, the place and tasks of professionally oriented physical education in the physical education system of agricultural specialties students were determined. The study results allowed us to state that professionally oriented physical education was a pedagogical process of purposeful influence on the future specialist's personality in order to form theoretical knowledge, professionally important qualities, skills and abilities that characterized students' objective readiness for successful professional activity.

Based on the definitive concepts analysis that made up the thesaurus of our study, which included categories in the field of acmeology and theory and methods of physical culture and sports, their classification was carried out. To the concepts that reveal the essence and specifics of professionally oriented physical education of future specialists in agricultural specialties, the following concepts were included: «physical culture», «physical education system», «physical education», «physical training». To the definitions group that determine the acmeological principles of professionally oriented physical education of agricultural specialties students: «acmeology», «acme», «acmeogram» were included. Defining these concepts essence based on the analysis of the most important aspects, properties and features of a particular object or phenomenon allowed to facilitate the justification and understanding of research problems, to penetrate deeper into their essence and approach their practical solution.

Main problems analysis of acmeologically directed professionally oriented physical education of agricultural specialties students in the formation process of

professionally important qualities of agricultural specialties students allowed to determine the list of professionally important qualities and values that form the professionalism basis of the future specialist in agricultural industry at the higher educational institution and during professional activity.

As a result of studying the scientific and educational literature in the field of acmeology, pedagogy, theory and methods of physical education, sports and psychology, the organization concept of acmeologically directed professionally oriented physical education of agricultural specialties students was developed, personal qualities and spiritual values of future professionals in the process of improving physical fitness, personal's physical health and level of theoretical awareness and self-development during independent work were put into the concept basis.

The development and substantiation of the conceptual research guidelines revealed that the study concept of professionally oriented physical education was based on systematic, competency, acmeological and activity approaches. The acmeological approach was defined as system-creating in the study of acmeological principles of professionally oriented physical education of agricultural specialties students.

In order to determine the current state of professionally oriented physical education of agricultural specialties students, a statement experiment was conducted. The tasks of the observational experiment were solved in three aspects – theoretical fitness, physical fitness and health.

The level of professionally oriented physical culture acme awareness was determined by the theoretical readiness indicator of agricultural specialties students. Based on theoretical analysis and synthesis methods, the concept of “professionally oriented physical acme awareness” was defined as a personal property, which was characterized by the values assimilation level of physical culture, theoretical and practical knowledge of acmeology, physical culture, sports and vocational training, that was due to the future professional activity, and

affected the formation of acmeological professional physical fitness of the future specialist.

As the study result, the level of professionally oriented acme awareness in 93.6% of students was defined as low. Among to the obtained research data, no results were recorded that correspond to the average, above-average and high levels of professionally oriented physical acme awareness.

In terms of physical fitness, it was found out that the results of the vast majority of future agrarians corresponded to low and below average levels: a low level was found in 10.9% of agrarian; lower than average – in 78.6% of students. We stated that representatives with a high level of physical fitness were not found among agricultural specialties students.

The study results suggested that 98.8% of students had a low level of physical health. No indicators corresponding to the above-average and high levels were recorded.

Based on the analysis and generalization of empirical experience, study of scientific literature and legislation, the content, structure and acmeological principles of professionally oriented physical education of agricultural specialties students in the acmeological dimension were substantiated.

The purpose of professionally oriented physical education of agricultural specialties students on the acmeology basis was the consistent formation of physical culture of the specialist's personality in the agricultural industry, capable to self-development and self-improvement on the way to achieving acme. In accordance with the goal implementation, the task of acmeologically directed professionally oriented physical education of agricultural specialties students (acmeological, professionally oriented, educational, upbringing, health) was determined. The content of acmeologically directed professionally oriented physical education of agricultural specialties students, which consisted of football, table tennis, athletic gymnastics, crossfit and acmeological technologies, were revealed.

The organizational forms of acmeologically directed professionally oriented physical education of agricultural specialties students included traditional (lectures, practical, independent, consultations, individual, sectional classes, sports and mass work) and innovative (interactive). Classified teaching methods (by knowledge source (verbal, visual, practical), by the nature of the cognition logic (analytical, synthesis method), by the nature and level of independent students' mental activity (problem-information, partial-search, reproductive, explanatory-demonstrative), active teaching methods (learning with the use of technical means, moving games, competitions, knowledge self-assessment, simulation, method of strictly regulated exercise, circuit training, individual-active programming, use of training and control tests), methods of control and self-control (final, intermediate, current, self-control)).

The model structure and structural components of organization of acmeologically directed professionally oriented physical education (target block, structural-activity block, procedural-activity block, correctional-effective block) were revealed. The model was based on understanding the acmeological principles of professionally oriented physical education as the main condition for the effectiveness of the goal achieving – the formation of acmeological professional physical fitness of specialists in the agro-industrial complex in higher education.

The concept of «acmeological professional physical fitness» was defined as an individual's integrated ability, which included the following components: a set of knowledge, professionally important physical qualities, physical health, ability to self-development, self-improvement, personal and professional acme in professional activities. The components essence (acme-cognitive, physical, health-preserving) and their indicators (level of professionally oriented physical acme-awareness, professionally oriented physical fitness level, physical health level) that made up the structure of acmeological professional physical fitness was revealed.

The formation stages (diagnostic, initial, active development, evaluation-correction, improvement and support), formation levels (low, initial, average,

sufficient, high) and formation criteria (acme-cognitive, acme-activity, acme-valeological) of acmeological professional physical fitness.

The results of implementation and experimental verification of the model effectiveness of organization of acmeologically directed professionally oriented physical education of agricultural specialties students in the educational process of higher educational institution suggested that at the initial stage the average values of professionally oriented physical awareness and physical health level in both groups did not differ significantly.

The experimental test revealed positive dynamics and significantly higher increase in the experimental group results compared with the control indicators of acme-cognitive, physical and health-preserving components and the general indicator of acmeological professional physical fitness.

Statistical processing of the obtained results confirmed the effectiveness of model using of organization of acmeologically directed professionally oriented physical education in the educational process of agricultural specialties students.

Further promising research areas are the enrichment of the acmeological component of sectional classes of professionally oriented physical education of future specialists of the agricultural industry; application of acmeological approach to professionally oriented physical training of agricultural specialties students, who are referred to a special medical group due to their health state; development and substantiation of the recreational activities program in the extracurricular sports and mass work process on the acmeology basis of future specialists of natural-agricultural specialties group.

The scientific novelty of the research results is that:

- the concepts were *clarified and modified*: «professionally oriented physical education», «professionally oriented physical fitness», «professionally oriented physical acme awareness», «acmeological professional physical fitness»; the content and forms of acmeologically directed professionally oriented physical education of agricultural specialties students in the educational process of the educational institution are improved;

- *for the first time* a model of organization of acmeologically directed professionally oriented physical education of agricultural specialties students was theoretically substantiated and developed, its efficiency was experimentally confirmed; special requirements to professionally oriented physical training of agricultural specialties students of higher educational institutions were substantiated; the model scientific and methodological bases of organization of acmeologically directed professionally oriented physical education of agricultural specialties students were determined;

- the structure, criteria and indicators of acmeological professional physical readiness of agricultural specialties students in the conditions of physical education reforming in the higher educational system *have been further* developed.

The practical significance of the obtained results lies in the opportunities to improve health, develop professionally important physical qualities and optimize acmeologically directed professionally oriented physical education of agricultural specialties students for future professional activity.

Key words: acmeology, acmeological principles, professional readiness, acmeological professional physical readiness, physical education, institution of higher education, system of physical education, educational process, professionally oriented physical education, agricultural specialties students.

List of author's publications

Research works

in which the main scientific results of the thesis are published

Sections in the collective monographs

1. Sakhnenko, A. V., Lazorenko, S. A. (2020). Structure and level of professional and applied awareness of students studying on agricultural specialities. *Theoretical and practical aspects of the development of the European research area* (pp. 69–91). Riga.

Articles in scientific professional publications of Ukraine

2. Рубаненко, А. В. (2017). Психофізіологічні аспекти професійно-

прикладної фізичної підготовки студентів аграрних спеціальностей. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*, 143, 238-241.

3. Сахненко, А. В. (2018). Аналіз структури світогляду студентів аграрних спеціальностей у сфері фізичної культури і здоров'я. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки*, 152, 72–75.

4. Сахненко (Рубаненко), А. В., Коломієць, А. Я. (2018). Завдання професійно-орієнтованої фізичної підготовки кваліфікованих спеціалістів агропромислового комплексу. *Спортивний вісник Придніпров'я. Фізичне виховання та спорт*, 2, 130-134.

5. Сахненко, А. В., Лазоренко С. А. (2018). Рівень фізичної підготовленості студентів аграрних спеціальностей. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури. Фізична культура і спорт*, 2, 77–80.

6. Сахненко, А. В. (2019). Рівень професійно-прикладної обізнаності студентів аграрних спеціальностей. *Педагогічні науки. теорія, історія, інноваційні технології*, 5 (89), 170-183.

7. Стасюк, Р. М., Гриб Т. О., Рубаненко А. В. (2016). Роль фізичної культури та спорту в житті студентів вищого навчального закладу. *Науково-педагогічні проблеми фізичної культури. Фізична культура і спорт*, 4 (74), 105-109.

8. Sakhnenko, A. V. (2020). Acmeological principles of health-preserving component formation of professional physical readiness of agricultural specialties students. *Zhytomyr Ivan Franko State University Journal. Pedagogical Sciences*, 2 (101), 62–73.

Publications in scientific foreign publications

9. Sakhnenko, A. V. (2020). Analysis of the level of professionally important physical qualities development in future specialists of the agrarian industry of Ukraine. *Sciences of Europe*, 3 (51), 66–71.

Research works

which certify the approbation of the materials of the thesis

Publications in materials of scientific events

10. Лазоренко, С. А., Сахненко, А. В. (2019). Аналіз рівня соматичного здоров'я студентів аграрних спеціальностей. *Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту різних груп населення*, сс. 178–182.

11. Рубаненко, А. В. (2017). Вплив засобів професійно-прикладної фізичної підготовки на розвиток професійно-важливих фізичних якостей студентів аграрних спеціальностей. *Матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Дніпро, 24-25 лютого 2017 року*, сс. 161–163.

12. Рубаненко, А. В. (2017). Роль фізичної культури та спорту в житті студентів вищих навчальних закладів аграрного профілю. *Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту різних груп населення: матеріали XVII міжнар. наук.-практ. конф., м. Суми, 2017*, сс. 116-119.

13. Сахненко, А. В. (2018). Аналіз стану фізичного виховання у вищих навчальних закладах аграрного профілю. *Особистісно-професійна компетентність педагога: теорія і практика: матеріали II всеукр. наук.-метод. конф., м. Суми, 28 лютого 2018 р. Суми*, сс. 240–243.

14. Сахненко, А. В. (2018). Оцінка рівня фізичної підготовленості студентів аграрних спеціальностей. *Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту різних груп населення. Фізичне виховання та спорт*, сс. 129–133.

15. Сахненко, А. В. (2018). Професійно-орієнтована фізична підготовка студентів аграрних спеціальностей в вищих навчальних закладах. *Традиції та інновації у підготовці фахівців з фізичної культури та фізичної реабілітації: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 23 - 24 березня 2018 р. Київ*, сс. 44–48

16. Сахненко, А. В. (2019). Уровень фізичної підготовленості студентів аграрних спеціальностей Слобожанського регіону України. *Інноваційні трансформації освітнього простору: зміст, напрями і технології реалізації*, сс. 178–182

17. Сахненко, А. В. (2020). Завдання професійно орієнтованого фізичного виховання студентів аграрних спеціальностей на засадах акмеології. *Proceedings of the 6 th International Scientific and Practical Conference Scientific research in XXI century* (pp. 54–58). Ottawa.

18. Сахненко, А. В. (2020). Системний підхід до дослідження формування акмеологічно-спрямованої професійної фізичної готовності студентів аграрних спеціальностей. *Paradigmatic view on the concept of world science*, 2, 81–83.

19. Sakhnenko, A. V. (2019). Development of professionally important physical qualities of students of agrarian specialties by means of professional-applied physical training. *Aktualne problemy nowoczesnych nauk*, 7, 48-51.

20. Sakhnenko, A. V. (2020). Approaches to the crossfit use in professional-oriented physical education of agricultural specialty students. *Public communication in science: philosophical, cultural, political, economic and its context*, 5, 82-84.

21. Sakhnenko, A. V. (2020). Structure of professional physical readiness of agricultural specialty students. *Tendenze attuali della moderna ricerca scientifica*, 2, 28-30.

Works

that additionally reflect the scientific results of the thesis

Publications in scientific national publications

22. Сахненко А. В. (2020). Особливості формування професійно важливих якостей студентів аграрних спеціальностей у процесі акмеологічно спрямованого професійно орієнтованого фізичного виховання. *Молодий вчений*, 8 (84), 169-174.

Textbooks and teaching materials

23. Кулик, Н. А., Сахненко А. В., Лазоренко С. А. (2019). *Фізичне виховання студентів. Комплекси фізичних вправ для розвитку рухових здібностей*. Суми: ФОП Цьома С.П.

24. Сахненко, А. В. (2019). Методика організації професійно-прикладної фізичної підготовки студентів аграрних спеціальностей: методичні рекомендації щодо проведення практичних занять. Суми: Сумський національний аграрний університет.

25. Сахненко, А. В. (2019). Техніка виконання вправ з кросфіту: методичні рекомендації щодо проведення практичних занять. Суми: Сумський національний аграрний університет.

Curriculum programs

26. Сахненко, А. В. (2017). Фізичне виховання: навчальна програма для студентів I курсу спеціальності 201 Агрономія. Суми: Сумський національний аграрний університет.

27. Сахненко, А. В. (2018). Фізичне виховання: навчальна програма для студентів II курсу спеціальності 201 Агрономія. Суми: Сумський національний аграрний університет.